

confrontation between the city and the province, imitation of life and the pressure of the era on the person, which leads to self-destruction of the individual.

Keywords: novel, imitation, genre, detective story, elitists, province.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрієвська Л. «Імітація детектива, або елітарії також плачуть». *Поступ.* 2001. № 133 (791). URL : http://postup.brama.com/010901/133_8_2.html
2. Кононеко Є. Імітація. Л. : Кальварія, 2001.
3. Емоційний пазл від Євгенії Кононенко : інтелект-реліз / укладач Н. І. Фенько; Полтавська обласна бібліотека для юнацтва ім.Олеса Гончара. Полтава, 2018. 16 с. URL : http://libgonchar.org/images/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%84%D0%B2%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D1%96%D1%8F4.pdf
4. Філоненко С. Масова література в Україні: дискурс / гендер / жанр: монографія. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2011. 432 с.
5. Howard, David George. *The Hard-Boiled Detective: Personal Relationships and The Pursuit of Redemption* (англ.). Master of Arts. Bloomington, IN: Indiana University, 2010. 86 p.
6. Ніколаєнко В. М. Роман «Імітація» Є. Кононенко як зразок детективного жанру. *Філологічні науки.* С. 83–89.
7. Соловей О. Романи Є. Кононенко: бестселери для «елітаріїв»? *Слово і час.* 2003. № 2. С. 58–62.
8. Соловей О. Зроблено в Україні. *Березіль.* 2003. № 1–2. С. 184–186.
9. Соловей О. Два прозаїки (На шляху до української прози). *Кальміус.* 2003. Число 1–2. С. 123–133.

УДК 82.09:791.221.1/27

ІСТОРІЯ НАЗВИ І СПЕЦИФІКА ЖАНРУ КІНОФІЛЬМУ Б. ВАЙЛДЕРА «У ДЖАЗІ ТІЛЬКИ ДІВЧАТА»

О. О. Гнатишина, Е. О. Кравченко

Анотація. Кінофільм Біллі Уайлдера «Some Like It Hot» («Деякі люблять гарячіше») проаналізовано в аспекті інтертекстуальності. З'ясовано схожість і відмінність кінострічки «Some Like It Hot» з німецьким кінофільмом Курта Гофмана «Fanfaren der Liebe» / «Фанфари кохання» та французьким фільмом Річарда Потье «Fanfare d'amour» / «Фанфари кохання». Виявлено запозичені Б. Уайлдером мотиви, ситуації, сюжетні лінії тощо; визначено оригінальні режисерські знахідки, що доводять належність фільму до жанру комедії.

Ключові слова: комедія, сюжет, трансформація, адаптація, інтертекстуальний зв'язок.

Масова культура пов'язана із широким розповсюдженням технологій просування того чи того продукту мистецтва. У контексті нашої роботи ми прагнемо дослідити американський кінематограф як основний виразник масової культури США. Мета роботи полягає у дослідженні американського кінематографа в контексті масової культури, виконаному на матеріалі фільму Біллі Уайлдера «Some Like it Hot» (у радянському прокаті – «У джазі тільки дівчата») [1]. Американський інститут кіномистецтва назвав цю кінострічку кращою комедією всіх часів. Картина знімалася за мотивами німецького фільму «Fanfaren der Liebe» («Фанфари кохання», 1951 р.), який в свою чергу був ремейком однойменної французької стрічки «Fanfare d'amour» («Фанфари кохання», 1935 р.).

Досягнення мети та реалізація завдань передбачає використання таких загальнонаукових методів, як аналіз і синтез, термінологічний і порівняльний аналіз. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що в роботі вперше було здійснено спробу інтертекстуального аналізу кінострічки Біллі Уайлдера «У джазі тільки дівчата» як знакового для масової культури фільму. Теоретичне значення роботи полягає в поглибленні уявлень про американський кінематограф та з'ясування його впливу на масового глядача другої половини ХХ століття.

«Some Like It Hot» – американська музична кінокомедія 1959-го року. Оригінальна назва фільму пов'язана за походженням з популярною дитячою піснею: «Pease Porridge

Hot» («Гаряча вівсянка з горохом») – «Some Like It Hot» («Деякі люблять гарячіше»). Пор. поширений контекст пісні: «Хтось любить гарячіше, хтось – холодну, а хтось – дев'ятиденну в горщику». Алюзія на дитячу пісню використовується в одному з діалогів фільму, коли на зауваження «Джуніора», що той віддає перевагу класиці більше, ніж гарячому джазу, героїня Мерилін Монро заперечує: «Деякі люблять гарячіше».

В свою чергу пісня «Pease Porridge Hot» заснована на вірші Джона Ньюбері «Гаряча горохова каша» з дитячого збірника «Пісні матінки гуски», що вийшов в 1760 році. Вона ґрунтується на старовинній лічилці-страшилці, яка активно використовувалась в трилерах і детективах замість лічилки про десятиох негрят. Повний текст звучить так:

Ease porridge hot, pease porridge cold,
(Гаряча горохова каша, холодна горохова каша,)
Pease porridge in the pot, nine days old;
Горохова каша в казанку, що стояла дев'ять днів;)
Some like it hot, some like it cold,
(Комусь-то за смаком гаряча, кому щось до смаку холодна,)
Some like it in the pot, nine days old.
(А комусь з казанка, яка стояла дев'ять днів.)

У радянському кінопрокаті назву було змінено на привабливу і комічну «У джазі тільки дівчата». Однією із основних причин такої трансформації було пристосування до аудиторії колишнього СРСР внаслідок цензури, оскільки оригінальний заголовок на той час здавався дуже «вільним».

Кінострічка «Some Like It Hot» відзнята за мотивами французької стрічки, що вийшла у прокат 15 листопада 1935 року – комедії «Fanfare d'amour» («Фанфари кохання»), режисером якої був Річард Потье. За сюжетом, два актори Жан та П'єр постійно нарікають на відсутність грошей, через що завжди перебувають у пошуку будь-якого підробітку – грають у різних оркестрах, залежно від їх популярності. Коли у моду приходять жіночі оркестри, хлопці вирішують піти на авантюру та переодягнутись у жінок, щоб отримати цю роботу. Загримованих героїв беруть у склад оркестру «Голландські тюльпани», який відразу відправляється на гастролі. Під час перебування у потязі друзі знайомляться із красивою жінкою Габі, у яку закохуються. А Габі, побачивши Жана в чоловічому одязі у вагоні, закохується в нього з першого ж погляду. Через дівчину друзі сваряться та починають дошкуляти один одному. У сюжеті кінострічки є ще одна любовна лінія, а саме директора оркестру Пупетти до Жана (у жіночому гримі). Наприкінці сюжету авантюру хлопців з переодяганням викривають [2].

14 вересня 1951 року вийшла німецька кінострічка (комедія, музичний фільм) під назвою «Fanfaren der Liebe» («Фанфари кохання»), яка стала рімейком французького кінофільму. Режисером німецької версії був Курт Гофман. За сюжетом, два безробітних музиканта шукали хоч яке-небудь джерело заробітку і знайшли роботу в жіночому оркестрі. Показово, що західнонімецьку версію можна легко знайти в мережі Інтернет, в тому числі у перекладі на російську мову, тоді як оригінальний фільм 1935 року відшукати вкрай важко [3].

29 березня 1959 року у Нью-Йорку відбулась прем'єра кінострічки «Some Like It Hot». За жанром це комедія, кримінальний фільм, музичний фільм, екранізація. Її режисером став Біллі Уайлдер. В сюжеті фільму зображено Америку в період «сухого закону» та гангстерських війн. У кінострічці Біллі Уайлдера можна провести паралель до такого жанру кінематографу США як гангстерський фільм, який відображає зростання організованої злочинності, виникнення гангстерських синдикатів та різних мафіозних структур в епоху «сухого закону» і «Великої депресії».

Головними героями комедії стали чиказькі музиканти Джо (Тоні Кертіс) і Джеррі (Джек Леммон), які випадково опинились свідками вбивства мафіози. Через переслідування мафії хлопці переодягаються жінками та приєднуються до жіночого джаз-бенду в образі чарівних Джозефіни і Дафни. За сюжетом жіночий джаз-бенд під керівництвом красуні Сью

приїжджає на гастролі з Чикаго у Флориду. Ватажок мафіозі – Коломбо, який вирішує знайти та знищити двох свідків. Головне для героїв – не пійматись на гачок переслідувачів.

Епізодом, який має найбільший зв'язок із жанром гангстерського фільму, можна вважати «З'їзд любителів італійської опери», під яким замасковані представники італійської мафії. У ліфті Джо та Джері перетинаються із мафіозі, які їх зрештою впізнають. Пор. :

КОЛОМБО: Але на цей раз свідків ми не залишимо. Дивіться, ті дамочки з ліфта. Гей, ідіть до нас. Що це з дівчатами?

МАФІОЗІ: Може, дівчата і не дівчата? Ті ж особи, ті ж інструменти.

МАФІОЗІ: Музиканти з гаража.

КОЛОМБО: Раз їх не зловили в Чикаго, закінчимо роботу тут. За ними [4].

Музиканти випадково потрапляють на збіговисько гангстерів та стають свідками віроломного вбивства вже самого Коломбо. Тепер на них полне вся мафія, але чоловікам вдається втекти, а гангстерів заарештовує детектив Малліган за вбивство мафіозі Коломбо.

Отже, історія із перевдяганням у кінофільмі «У джазі тільки дівчата» не була оригінальною. Автори лише трохи адаптувати ідею французької стрічки 30-х років «Фанфари кохання» для американського глядача: додали «гангстерського» присмаку та елементів мюзиклу.

В чорновому варіанті комедія називалась «Не сьогодні, Джозефіна» – з натяком на популярну пісню Джонні Рея «Yes Tonight Josephine». Спершу фільм «Some Like It Hot» планувати знімати у кольорі. Однак через деякі нюанси з виглядом загримованих акторів (занадто помітний зелений відтінок навколо важкої косметики Кертиса і Леммона в образах Джозефіни і Дафни) режисер вирішив відзняти чорно-білу версію. Згодом Біллі Уайлдер переконався, що такі кольори більш реалістично передадуть зображувану атмосферу. Таким чином картина виявилася стилізованою під бурхливі гангстерські 20-ті роки минулого століття.

Традиційно кінофільм «Some Like It Hot» відносять до жанру кінокомедії. До цього жанру кіномистецтва зараховують фільми, що ставлять за мету розсмішити глядача, викликати усмішку та поліпшити настрій. Оркестр, у якому виступають «Джозефіна» і «Дафна», розміщується в готелі, жителі якого немолоді та дуже заможні. Вдень дівчата відпочивають, а ввечері виступають перед публікою. Скориставшись вкраденими речами адміністратора оркестру, Джо з'являється перед Душечкою на пляжі в образі Джуніора, спадкоємця нафтової імперії «Шелл Ойл», копіюючи британського Кері Гранта. Довірлива Душечка також видає себе за світську левицю, згадуючи при цьому, що закінчила «Шебойгенську консерваторію».

У цей же час до Дафни-Джеррі проявляє інтерес відпочиваючий на курорті літній ексцентричний мільйонер Озгуд Філдінг-третій. Хлопці починають провертати авантюру: видавши яхту Озгуда за свою, Джо-Джуніор заманує туди Душечку. В той самий час Джеррі відволікає Озгуда, аби той не задумав повернутися на яхту. Зовсім не підозрюючи обману, Душечка відправляється з Джо на корабель, де виліковує «нафтового магната» від перетвореної холодності в спілкуванні з жінками. Пор. :

ДЖО: Моя сім'я зробила все, що могла. Мені найняли найкрасивіших служниць-француженок; учитель читав мені книги, заборонені в Бостоні; мені привезли трупу танцівниць з острова Балі дзвіночками на ногах і довгими нігтями.

ДУШКА: А з американками пробували?

ДЖО: А що? Є що-небудь? Теж саме.

ДУШКА: Сходіть до хорошого лікаря.

ДЖО: Ходив. Я півроку лікувався у Відні у професора Фрейда, лежачи на спині. Потім у братів Майо. Уколи, гіпноз, мінеральні ванни. Не будь я боягузом, застрелився би.

ДУШКА: Не кажіть так. Можливо, десь якась дівчина...

ДЖО: Якби я зустрів таку дівчину, відразу одружився би на ній.

ДУШКА: Зробіть мені послугу.

ДЖО: Звичайно. Яку?

ДУШКА: Я не лікар Фрейд, не брати Майо і не французькі дівчата, але можна теж я спробую? [4].

В цей час Озгуд робить Дафні пропозицію руки і серця і дарує їй (йому) дорогоцінний браслет з діамантами. Дафна-Джеррі, зовсім вжившись в роль дівчини, приймає пропозицію, розраховуючи в майбутньому на швидке розлучення і довічні аліменти.

Одним із найбільш комічних епізодів фільму «Some Like It Hot» є заключний епізод, коли після втечі від мафії Джері пояснює Озгудові, що вони не можуть одружитися, але той не приймає жодних заперечень. Джері зриває з себе перуку та говорить, що він – чоловік, проте Озгуд не відмовляється від свого кохання:

ДАФНА: Буду з тобою чесна. Ми взагалі не можемо одружитись.

ОЗГУД: Чому?

ДАФНА: По-перше, я не натуральна блондинка.

ОЗГУД: Не має значення.

ДАФНА: Я курю. Смалю як паровоз.

ОЗГУД: Не страшно.

ДАФНА: У мене жахливе минуле. Я вже три роки живу з одним саксофоністом.

ОЗГУД: Я тобі прощаю.

ДАФНА: Я не можу мати дітей.

ОЗГУД: То всиновимо.

ДАФНА: Ти не розумієш! Я... Я – чоловік.

ОЗГУД: Ніхто не досконалий [4].

Отже, кінострічка Біллі Уайлдера «Some Like It Hot» знята за мотивами французької кінострічки «Fanfare d'amour» (1935) і німецької «Fanfaren der Liebe» (1951). У сюжет «Some Like It Hot» було запозичено мотив переодягання головних героїв у жінок. Новим елементом стало вплетення сюжетної ганстерської лінії та злодійських погонь. Кінострічку «Some Like It Hot» можна назвати пародією на американський гангстерський «чорний фільм», адже вона стала похмурим та водночас веселим фарсом з комічними трюками і репліками акторів.

Аннотація. Кинофільм Біллі Уайлдера «Some Like It Hot» / «Некоторые любят погорячее» проаналізований в аспекте інтертекстуальності. Выяснено сходство и различие киноленты «Some Like It Hot» с немецким кинофильмом Курта Хофмана «Fanfaren der Liebe» / «Фанфары любви» и французским фильмом Ричарда Потье «Fanfare d'amour» / «Фанфары любви». Выявлены заимствованные Б. Уайлдером мотивы, ситуации, сюжетные линии и т.д.; обнаружены оригинальные режиссёрские открытия, доказывающие принадлежность фильма к жанру комедии.

Ключевые слова: комедия, сюжет, трансформация, адаптация, интертекстуальная связь.

Abstract. Information about American cinema as the main exponent of USA mass culture is provided. Billy Wilder's motion picture «Some Like It Hot» is analyzed in the aspect of intertextuality. The similarity and difference between the movie «Some Like It Hot» and the German film by Kurt Hoffman's «Fanfaren der Liebe» / «Fanfare of Love» and the French film by Richard Pottier's «Fanfare d'amour» / «Fanfare of Love» are revealed. It was identified the borrowed motives, situations, storylines, etc. It were discovered the original directorial discoveries, proving the film's belonging to the comedy genre.

Key words: comedy, plot, transformation, adaptation, intertextual connection.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Сердюченко В. Особливості перекладу назв кінофільмів з англійської мови. *Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»*, 2018. С. 53–54.
2. ЛЮБОВНЫЕ ФАНФАРЫ (1935). URL : <https://www.kino-teatr.ru/kino/movie/euro/93623/annot/>
3. ФАНФАРЫ ЛЮБВИ. Режим доступа: <https://www.kino-teatr.ru/kino/movie/euro/35107/annot/>
4. В ДЖАЗЕ ТОЛЬКО ДЕВУШКИ (1958). URL : <https://www.kino-teatr.ru/kino/movie/hollywood/27945/annot/>